

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Opvs De Iudiciis Divinis, Qvae Devs In Hoc Mvndo Exercet

Accessit index concionatorius in omnes totius anni dies Dominicos &
Festos, ab ipso Auctore confectus

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1651

Capvt XXII. Quando vana gloria ab hominibus appetatur? & num liceat
desiderare Episcopatum?

urn:nbn:de:hbz:466:1-45699

minibus. Quapropter non peccat, si quis bonum suum cognoscat, & approbet, cum Apostolus dicat: *Nos autem non spiritum huius mundi accepimus, sed spiritum qui ex Deo est: ut sciamus qua à Deo donata sunt nobis.* Itaque non repugnat humilitati, quòd quis Dei dona in se agnoscat, inde enim se gratum illi exhibet. Vnde &, Mater Dei, quæ se ancillam Domini vocarat, sine vlla sui iactantia dixit: *Fecit mihi magna, qui potens est;* simul tam profundæ humilitatis, quàm altæ dignitatis mater: meritò æquiparanda prægrandibus obeliscis, quibus tantum ferme substernitur intra terram, quantum extat, vt immoti consistent: siquidem & illa fabricæ magnæ celsitudinis magnum quoque & firmum posuit fundamentum humilitatis. Talibus non obest, dona Dei in se magni facere; cum seiplos faciant parui. Neque peccat, qui vult bona opera sua ab alijs sciri & approbari, vt illi inde Deum laudent, dicantque: *Et sanctum nomen eius;* & accendantur ad gratitudinis, alteriusvè virtutis imitationem. Hoc est enim lucere lucem nostram coram hominibus. Non est ergo vitium appetere gloriam, sed appetere gloriam inanem. Reprehendit enim Psalmista omnes, qui vanum aliquid appetunt, dicens: *Vt quid diligitis vanitatem, & quaritis mendacium?* Quale mendacium erat eorum, qui contra diuinam reuerentiam passi sunt se Deos appellari, quos Ezechiel ita alloquitur: *Eleuatum est cor tuum, & dixisti, Deus ego sum, & in cathedra Dei sedi in corde maris: cum sis homo, & non Deus, & dedisti cor tuum, quasi cor Dei.* Nempe ab illo hanc superbiam magistro homines didicerunt, qui, cum ipse cupiens ascendere, & similis esse altissimo, deiectus sit in Acheruntem, alios quoque postea voluit eadem illecebrâ inescare, quando dixit: *Eritus sicut Deus.* Promissio digna auctore suo, & tam fidelis, quàm Locrense pactum.

1. Cor. 2. 10.

Luc. 1. 49.

Psal. 4. 3.

Ezech. 28. 2.

Isa. 14. 14.

Gen. 3. 5.

CAPVT XXII.

Quando vana gloria ab hominibus appetatur? & num liceat desiderare Episcopatum?

Inc 4. Corollarium est contra vanæ gloriæ sititores; qui triplici classe continentur. Primò enim vana gloria est, si quis honorem appetat, de re nihili, quæ per mendacium fingitur, vt quidam milites gloriosi, qui à se hostes multos

I.

occisos iactitant, cum hostem nullum viderint; aut hypocritæ nonnulli, qui de rebus gloriantur, quas numquam fecerunt. Pertinet ad hanc classem etiam illud genus, quod de ijs famam captat, quæ famam & gloriam non merentur; vt qui gloriantur in rebus pessimis, vt de potentia & fortitudine ad vinum bibendum, quibus dicitur: *Va qui potentes estis ad bibendum vinum, & viri fortes ad miscendam ebrietatem: & Numquid carnis sanctæ auferent à te malitias tuas, in quibus gloriata es?* item qui se iactant de vindicato inimico; de fraude; de corrupta virgine, vel aliena vxore; quibus dicitur, *Quid gloriaris in malitia, qui potens es in iniquitate?* Et sanè sunt, qui malefactis sibi famam conantur parere, ac nobilitatem, quemadmodum & vitij corporis quidam teste Plinio, inuenère cognomen, velut à distortis cruribus Vari: à tumidis labris Chilones: à naso prægrandi Nafones. Multò autem pronius est, venari gloriam de bonis fortunæ externis, vt de auro, argento, margaritis; contra quos est illud Persij: *nec te quasiueris extra:* aut etiam de viribus & robore, deque firma valetudine sua, aut suorum; quæ res fragilis est, & caduca. Secundò vana gloria est, si quis ab eo gloriam quærat obtinere, cuius iudicium non est certum, sed falli potest, vt est Connæ calculus, & omne iudicium humanum. Laudauit te Cicero? quid tum? laudauit & Milonem. Testimonium habes à Principe? quid tum? Numquid audiuisti, *Nolite considerare in principibus, in filijs hominum?* Sæpe & Principes decipiuntur, sæpe in officia alta indignissimos, immò proditores suos extulerunt, quod non erant facturi, si eos detracta larua agnouissent. De alijs hominibus, quid dicam? cum tot vbique Chij potiùs, quàm Coi, tot occurrant aduatores, tot parasiti, qui laudes vendunt, & palpo percutiunt eos, à quibus sportulam expectant. Quis eorum laudes, atque gloriam inde promanantem, non videat esse vanissimam? Hanc diligere, est de iactura maiore periclitari, quod plurimi faciunt, *qui dilexerunt magis gloriam hominum, quàm Dei.* Et quam gloriam? sæpe fictam, sæpe fallam. Nam teste Boëtio, *Plures magnum sæpe nomen falsis vulgi opinionibus abstulerunt. Quo quid turpius excogitari potest? nam qui falso prædicantur, suis ipsi necesse est laudibus erubescant.* Vt enim non quæuis corona quemuis decet victorem; ita non quæuis laus, aut quiuis honos

Isa. 5. 22.

Ierem 13. 15.

Psal. 51. 5.

Plinius lib. 7.
c. 8, lib. 11. 53.

Pers. Satyr. 1.

Psal. 145. 3.

Ioan. 12. 43.

Boëtius lib. 3
de consol.
prof. 6.

honos hominem quemcumque. Et sunt tamen, qui mendaci fama delectantur, & vel ipsi fingunt facinora quæ venditent, vel si alios adulantes audiant, mirificè pascuntur. Sicut enim Chamæleon non alio fertur pasci alimento, quàm aëris, & idcirco ore est semper hiante, ita quosdam aura popularis alit, neque quidquam caprant, præter inanes laudes & glorias. Et verè inanes, quia vt fumus, ita & gloria falsò parva facillè euanescit. Tertio denique, vana gloria est, non jam ratione illius rei de qua gloria quæritur; neque ratione eius, à quo gloria quæritur; sed ratione ipsius hominis, qui gloriam quærit, & de suis rebus vel tragicè, vel Thraconicè loquitur, atque appetitum gloriæ suæ non refert in debitum finem, hoc est, ad honorem Dei, vel proximi salutem, vel etiam propriæ non famæ, sed virtutis incrementum, & occasionem. Quod non faciunt, qui de valetudine, de corporis aut animi viribus, de fortunis, de scientijs, vel etiam de ipsis virtutibus, tamquam suis, non aliunde acceptis bonis volunt laudari, quibus Apostolus ait: *Quid habes, quod non accepisti? si autem accepisti, quid gloriaris quasi non acceperis?* quid, vt cornicula, de alienis plumis triumphas? illi gloriam ascribe, vnde accepisti.

5. Corollarium. Etsi D. Augustinus, & D. Thomas plerumque ita loquantur, vt honor, aut gloria, eiusque appetitus, ne sit vanus, pro scopo debeat habere vel Dei, vel proximi bonum, hoc est, vel Dei honorem, vel proximi salutem; non negandum tamen est, posse etiam appeti boni nominis existimationem, dignitates atque officiorum honores, ob proprium bonum; si scilicet illi honores propriam quoque videantur, non iam laudem, sed salutem promoueri, & meritum ac coronam cælestem aucturi. *Fi-*

1. Cor. 4.

II.

1. Tim. 3. 5.

labor,

Aluar, Pelag
l. de planctu
Ecl. c. 18.

labor, alterum honor, isque vel temporalis, vel æternus. Qui ergo *episcopatum*, vel aliquid simile *desiderat*, vt habeat occasionem laborandi, aut patiendi pro Christo, & gloriam in cælo maiorem assequendi, *bonum opus desiderat*. Tempore D. Pauli Episcopatus non erat tam honor, quàm labor ingens, & proximus ad martyrium gradus. *Qui episcopatum desiderat*, ait Aluarus Pelagius, *bonum opus, id est martyrium desiderat*. Illo tempore ab Apostolo dictum est: *Si quis episcopatum desiderat, bonum opus desiderat, quo quisque plebibus præerat, primus ad martyrii tormenta trahebatur. Tunc ergo fuit laudabile episcopatum querere, quando per hoc non dubium erat ad supplicia grauiora peruenire. Quammodum igitur Deus in primitiua Ecclesia multos excitabat, vt se offerrent martyrio, pro Christi nomine patiendo; ita etiam quosdam excitabat, ad episcopatus capessendos, vt se se & fidei, & martyrii duces alijs præberent Christianis. Quare tot, per annum, episcopi & martyres celebrantur, quorum planè honor maximus est, & gloria sempiterna. Ad hanc ergo, vt proprium etiam quoddam bonum, licitè aspirauerunt. Et sunt etiam hodie multi alij honorifici tituli, per quos, non quia honorifici, sed quia laboriosi sunt, fas est ad veram illam semperque duraturam gloriam aspirare. Exultantur tamen aspirare ad honorem, quia ad illud aspirant, quod honorem parit; quem excelsi animi despiciunt, humiles & abiecti suspiciunt. Quare optimi quique nihil pensi habent, siue laudentur, siue laude priuentur; vilissimi autem putant se præmio suo carere, si careant præconijs. Vt enim membrum scabiosum semper opus habet frictu; ita honoris cupidus animus, numquam satiatur, quia prurit in laudes humanas: neque scit, quid intersit inter gloriam, & gloriationem; rectius facturus, si ad amussim lapidem, non ad lapidem amussim applicaret. Quid in Episcopatu spectandum sit, docuit S. Chryfogonus, qui Diocletiano Imperatore, Romæ inclusus in carcere, per biennium S. Anastasiæ facultatibus vixit, sed cum Imperator Romam scripsisset, vt reliquis Christianis, qui in vinculis essent, interfectis, Chryfogonus Aquileam ad se mitteretur, eò perductus est. Cui Imperator, *Accersui*, inquit, te, Chryfogone, *vt honoribus augeam, si modo induxeris animum Deo solere. At ille, Ego enim, qui verè est Deus, mente & oratione ventur;**

Vide gesta S.
Anastasiæ
apud Sur. 25.
Decemb. Ni-
ceph lib 14.
hist. Ecl. cap.
10 & Breu.
Rom. 24.
Noembr.

notat

ver;

Cap. XXII. Quando vana gloria, vel etiam Episc. malè appetatur? 257
vor; deos autem, qui nihil sunt, nisi demonum simulacra, odi, & execror. Quo responso exandescens Imperator ad aquas Gradatas eum securi percuti iubet. Hanc purpuram sanguinis sui, regum purpuris quicumque anteponit, licitè desiderat episcopatum; qui aliud querit in eo, quod splendeat, ire per extentum funem querit, vnde facilis est lapsus.

Alterum itaque quod in Episcopatu, Decanatu, Parochia, aut Sacerdotio potest spectari, est honor humanus; dignitas Ecclesiastica; gradus sublimior; ampla potestas; copiosi prouentus; mensa lautior; pinguor fortuna; splendidior familia. Ob hæc talia quisquis episcopatum desiderat, ambitione, & avaritiâ periculosâ peccat. 1. Quia, teste Augustino, episcopatus est nomen operis, non honoris. Itaque si quis episcopatum desiderat, bonum opus desiderat, ait S. Hieronymus, opus, non dignitatem; laborem, non delicias; opus, per quod humilitate decrescat, non intumescat fastigio. Et author operis imperfecti, opus, inquit, desiderare in se bonum est, primatum autem honoris concupiscere, vanitas est; primatum fugientem se desiderat, desiderat enim se fugit & horret. 2. Quia Episcopatus est status perfectionis: nec satis est Episcopo tendere ad perfectionem, sed oportet eum iam esse in statu perfectionis Christianæ; at quis, nisi superbus, de se præsumat, se esse iam perfectum? præsumit autem, quisquis in episcopatu, non laborem, sed gradum desiderat ac dignitatem. Non licet igitur eam desiderare dignitatem. Quamobrem, vt D. Gregorius animaduertit, Apostolus laudans desiderium boni operis, protinus in panorem vertit, quod laudauit, cum subdit: oportet autem Episcopum irreprehensibilem esse; qualem quisquis se ipsum iudicat, hoc ipso nomine est reprehendendus. 3. Adde, quod, vt docet Conc. Tridentinum, Episcopatus sit onus Angelicis humeris formidabile, cum Episcopus, & Abbas, & quilibet Prælati, non tantum pro sua, verum etiam pro omnium subditarum ouium animabus Deo iudici sit rationem redditurus. Hoc enim indicat Paulus cum ait: Obedite præpositis vestris, & subiaceo eis. Ipsi enim peruigilant, quasi rationem pro animabus vestris reddituri. Quare si pro nobis ipsis rationem difficilem habituri sumus, cur volumus eam difficultatem duplicare? Nonnè temerarius

III.

S. Aug. lib. 19. ciuit c. 19.
S. Hieron ep. 83. ad Ocean.
Author operis imperfecti hom 33. in Matth.

S. Gregor. 1. p. Pat. c. 8.

Hebr. 13. 17.

Kk

rius

rius est, qui cum præ debilitate ouem humeris suscipere vix potest, cum Milone conatur gestare bouem?

IV.

Plat. dial. 1.
de legibus.

Agnouerunt hanc regendi alios difficultatem vel ipsi Ethnici. Socrates apud Platonem, miratur eos, qui volentes imperium suscipiunt, cum nullus probus magistratus sibi, sed subditis eorumque commodis intendat seruiatque. Quapropter existimat, probos viros ad magistratus capeffendos inuitos adigendos esse, pœna, vel præmio proposito. Hodie improbi, vel per adulationes, vel per pecuniam, vel per alias occultas artes, ne dicam per Simoniam, grassantur ad magistratum, vt eò profundius in barathrum Acherontis cadant, quò altiùs ambitione ascenderunt. Vnde fit, vt cum probi non solùm non ambiant, sed etiam fugiant hæc splendida, improbi autem omnibus neruis ad ea contendunt, tam pauci probi tam multi improbi ad sceptrum, aut clauis euehantur. Qui rectè iudicat, iudicat vel summos vertices esse seruos seruatorum. Siquidem Antigonus quoque Macedonum rex, cum videret filium insolentiùs regere suos: *An ignoras, inquit, fili, regnum nostrum esse splendidam seruitutem?* Quam seruitutem quia experti, multi sponte sceptrum ac purpuram deposuerunt. Quorum agmen elausit Carolus V. duxit Augustus, qui teste Suetonio, non semel cogitasse dicitur de administratione Reipublicæ populo Romano reddenda. Nec desijt, vt Seneca tradit, quietem sibi precari, & vacationem à Republica petere.

Sueton. in
Augusto.

V.

Nicophor.
lib. 13. Eccl.
hist. c. 17.

Quod si ita est in magistratu civili, quid erit in magistratu Ecclesiastico, atque spiritali? Hinc S. Chrysostomus Episcopatum tantopere fugit, vt docet ipse sex libris de sacerdotio. Ad eundem modum D. Ambrosius, D. Augustinus, D. Gregorius, D. Fulgentius, D. Thomas, alijque complures mirram fugerunt. De Nilamone Nicophorus hæc narrat: *Theophilus vnâ cum Isancio monacho, hieme inuenite, Alexandriam venit. Accidit autem vt Geras appelleret, oppidum circiter quinquaginta stadia à Pelosio situm. Quid autem ibi tum Episcopus mortuum esset, incola & ciues in locum eius Nilamonem legerunt, virum, & propter virtutem per celebrem, monasticamq; Philosophiam præclarum. Degebat autem ante oppidum parua casa inclusus, cuius aditum saxis obstruxerat: & quam Episcopalem dignitatem suscipere detrectaret Theophilus ei, vt à se consecrationem susciperet.*

Cap. XXII. Quando vana gloria, veletiam Episc. malè appetatur? 259
 Sciperet. suavit. Postquam verò eum sapius pernegantem non expugna-
 uit: Cras, inquit, si ita placet, ò Pater, quod constitueris facito: me au-
 tem hodie res meas agere atque disponere sine. Ubi postridie Theophilus
 ad eum venit, pro eo atque inter eos consenerat, & fores aperire iussit,
 Nilamon, Age verò, inquit, Deo primùm precationem offeramus. Ap-
 probauit hoc Theophilus, & orationem peregit, Nilamon autem inter
 precandum vitam finit: idq̄, tum Theophilus, & qui cum eo foris sta-
 bant, ignorabant. Atque ubi plurima diei pars praterijt, & clamorem
 eorum Nilamon non exaudivit, reuolutis ab ostio saxis, mortuum illum
 repererunt: eumq̄, sicuti conuenit, coopertum atque compositum ma-
 gnificè sepelierunt. Super sepulchro eius ciues precatoriam domum con-
 didere, obituq̄, eius diem ad hoc usque tempus festum lati peragunt. Ita
 Nilamon mortem oppetijt potiùs (si quidem mors dicenda est, quam sibi
 ipsi potiùs precibus votisq̄, exoptauit) quàm ut Episcopus fieret, indignè
 se ea dignitate, propter modestiam & submissionem animi esse ratum.
 Consimile exemplum legitur in vita S. Goaris, qui cum à Sigeberto
 Francorum rege in Treuironum Episcopum postulatus esset, in-
 ducias petijt, atque interea Deum impensè orauit, vt nisi esset ex
 salute sua, Episcopatum à se auerteret. Auditus est, & mox in-
 morbum cadens, ad mortem vsque ægrotus, Episcopatum euasit.
 Hoc pacto si plures orarent, plures Episcopatum, tamquam sco-
 pulum, declinarent. Sed qui amat periculum, in illo peribit. Nec
 dignus est Deo, quisquis ciuicemodi dignitatem præfert Deo, plu-
 ris faciens suum, quàm capitis sui honorem; instar eorum, qui
 halicacabo vtuntur, quamquam enim dentibus firmandis profit,
 si eius succo colluantur; periculum tamen est, ne, si diutiùs id fiat,
 delirationem gignat, & plus afferat damni, quàm commodi, ser-
 uans dentes, caput perdens. Si enim sancti ipsi expertos se esse,
 falsi sunt, quantum obstat virtutibus, officijs grandibus occupari,
 quid continget non sanctis? Seuerus Sulpitius scribit, beatum Mar-
 tinum dixisse: Maiorem sibi virtutem ante Episcopatum fuisse, quàm
 postea: cum duos ante suscitaueris mortuos, postea solùm vnum. Hæc
 Thomas Cantipratensis. Qui ibidem hunc capiti vigesimo epilo-
 gum apponit: His narratis, non ambigo, quòd bonum opus desiderat,
 qui Episcopatum desiderat: sed tamen qui non præesse desiderat, sed pro-
 desse. Et visnam multi tales! Si ergo confusionem & opprobrium ater-

Ecclesi. 3. 27.

Ex Sen. Sul-
 pit. dial. 2. de
 vita S. Mar-
 tin. Thom.
 Cantiprat.
 lib. 2. Apud:
 c. 20. §. 3.

Vide infra
cap. 28. §. 3.
& seq.

na poena effugere volueris, cum Prælati promissis & perfectis lassos & oberrantes prosequere, ne per tuam negligentiam, aut duritiam depereant, vel exemplum.

CAPVT XXIII.

Deum iustè beatos, in calo, gloriâ & honore; in terris autem gratiâ & iustitiâ coronasse; nec sine magnis causis hominibus gloriæ appetitum reliquisse.

I.

REbus ita constitutis, facile cuiq; est cernere, duplex esse honoris atque gloriæ genus. Vnus enim honor cælestis, à solo Deo est; alter vel à Deo solo, vel etiam ab hominibus in terris exhibetur: ille æternus, iste cum tempore, fortunâ, vitâ fugiens. Atq; hic rursus vel verus, vel vanus; quorum iste semper illicitè, ille autem aliquando bene, aliquando contra rectæ rationis normam appetitur. Esse honorem cælestem qui à solo Deo hominibus impenditur, beatitudo demonstrat numquam desitura, quæ quia summè facit excellentes, summi quoque honoris & gloriæ est fundamentum. Nihil enim maius, aut honorificentius de homine dici potest, quàm eum esse beatum, hoc est, ad finem vltimum perfectionemq; suam peruenisse. Quamquam enim beatitudo in hoc excellentiæ testimonio consistat, quod est in honorante, qui reuerentiam exhibet honorato, adeoq; extra honoratum, cum beatitudo in ipso esse beato debeat; tamen beatitudinem consequitur honor, & gloria. Ob quam connexionem, in diuinis litteris, plerumq; cælestis gloriæ nomine exprimitur ipsa beatitudo, quæ à nemine, nisi à beatissimo Deo conferri potest. Et utique summè honorat Deus, quem beatitudine dignum iudicat. De quo honore ait Psalmista: *Mibi autè nimis honorificati sunt amici tui Deus; nimis confortatus est principatus eorum; ita confortatus, vt eripi illis numquam possit.* Quàm iustè Deus Sanctos suos hoc honore coronet, sæpe etiam in hac vita fit perspicuum; planè tamen ac plenè, in vltimo Mundi iudicio, omnibus innotescet. Itaque nolite ante tempus iudicare, quoadusq; veniat Dominus, ait Apostolus, qui & illuminabit abscondita tenebrarum, & manifestabit consilia cordium: & tunc laus erit unicuiq;

Psal. 138. 17.

1. Cor. 4. 5.